

Retningslinjer for Forsvarets anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i forbindelse med indsættelse i internationale operationer

1. Baggrund

Forsvaret har gennem en årrække gjort brug af lokalt ansatte som led i internationale missioner. De lokalt ansatte har primært været anvendt med henblik på at yde tolkestøtte, idet Forsvaret dog også i mindre omfang har anvendt lokalt ansatte til andre formål, bl.a. rengøring. I de seneste år har Forsvaret kun i begrænset omfang selv rekrutteret og ansat lokal arbejdskraft. I langt hovedparten af tilfældene har danske styrker anvendt lokalt ansatte, der har været ansat af enten en militær samarbejdspartner eller et privat firma.

Større bidragydende nationer opererer oftest i egne nationalt ledede enheder, hvor de selv står for planlægning og tilvejebringelse af logistik, herunder tolkekapacitet. Forsvarets styrkebidrag indgår ofte i multinationale rammer, hvor det typisk er de større nationer, der har den overordnede ledelse. I forbindelse hermed indgår Forsvarets styrkebidrag i en logistisk ramme, som enten er stillet til rådighed af en større nation, eller som skal koordineres blandt flere styrkebidragende nationer.

Samarbejdet med lokalt ansatte tolke har været et vigtigt element i Forsvarets internationale engagement de seneste årtier. Samarbejdet har varieret efter operationsområde og bidragstype og spænder fra tolkning mellem danske styrker og lokalbefolkningen – i forbindelse med patruljer under deciderede kampoperationer – til tolkning mellem danske mentorer og udenlandsk militært personel i forbindelse med forskellige typer af kapacitetsopbygningsopgaver.

Navnlig de større landmilitære indsættelser i Afghanistan og Irak har synliggjort behovet for en systematiseret tilgang til anvendelse af tolkekapacitet i forbindelse med Forsvarets internationale virke. Formålet med en systematisk tilgang er, at sikre de bedst mulige operationsvilkår for danske soldater under løsning af internationale opgaver, og at dette til stadighed foregår under passende hensyntagen til bl.a. lokalt ansattes sikkerhed.

På baggrund heraf er nedenstående retningslinjer udarbejdet for Forsvarets anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i forbindelse med indsættelse i internationale operationer. Retningslinjerne vil være gældende i forbindelse med udsendelse af danske styrker i internationale konfliktområder. Retningslinjerne er således ikke gældende for Forsvarets arbejde i lande, hvor sikkerhedssituationen er stabil, og der ikke er nogen trussel mod eventuelt tolke og andre lokalt ansatte.

Retningslinjerne er ikke gældende for internationale organisationers anvendelse af lokal arbejdskraft. Her påhviler det organisationerne at udarbejde retningslinjer i det omfang, de finder det nødvendigt.

2. Muligheder for tilvejebringelse af tolkekapacitet

Forsvaret råder selv over en tolkekapacitet i form af sprogofficerer. I forhold til opbygning af kompetencer i fremmedsprog søges der løbende skabt størst mulig sammenhæng mellem uddannelsen af sprogofficerer og Forsvarets behov for tolke til støtte for løsning af internationale opgaver. Kapaciteten er dog begrænset, og hertil kommer udfordringen med at være på forkant i forhold til at få tilvejebragt netop den kapacitet, der løbende efterspørges til støtte for den internationale opgaveløsning. Forsvaret vil således også fremover have behov for tolkekapacitet, som tilvejebringes på anden vis end ved hjælp af danske sprogofficerer. Dette kan blandt andet være ved (ej udtømmende):

- Hvervning, ansættelse og udannelse af danske statsborgere/personer bosiddende i Danmark, der besidder kompetencer i et bestemt fremmedsprog.
- Indgåelse af aftale med militær eller anden samarbejdspartner om udlån af samarbejdspartnerens egne tolke (der ikke er lokalt ansat).
- Indgåelse af aftale med militær eller anden samarbejdspartner, herunder f.eks. værtsnation om levering af tolkestøtte (lokalt ansat).
- Indgåelse af kontrakt med privat firma vedrørende levering af tolkestøtte (ikke lokalt ansat/lokalt ansat).
- Rekruttering og ansættelse af lokalt ansatte tolke ved Forsvarets egen foranstaltning i et givent missionsområde.
- I forbindelse med kapacitetsopbygning af andre landes styrker, anvendelse af tolke/oversættere fra de pågældende styrker, såfremt en sådan kapacitet er til rådighed.

3. Valg af ordning om anvendelse af tolkekapacitet

Internationale konfliktområder er ofte meget dynamiske miljøer, hvilket sammenholdt med de varierende betingelser, hvorunder Forsvaret skal gennemføre operationer, gør det vanskeligt at opstille faste regler for anvendelse af lokalt ansatte tolke.

Nedenfor anføres retningslinjer, som fremadrettet skal danne ramme for danske styrkers anvendelse af tolke i forbindelse med internationale operationer, og som skal adresseres systematisk før, under og efter indsættelse af et militært styrkebidrag.

Forsvaret vil forud for alle fremtidige indsættelser – som fast praksis – foretage en specifik vurdering af muligheder og vilkår for anvendelse af tolkekapacitet i det givne konfliktområde. De konkrete retningslinjer for hver enkelt mission vil fremgå af Forsvarets direktiver for den pågældende mission.

Såfremt anvendelse af lokalt ansatte tolke overvejes, skal vurderingen omfatte alle relevante faktorer, herunder bl.a. geografiske, kulturelle, etniske og religiøse forhold samt den sikkerhedsmæssige situation og forventet karakter og varighed af indsættelsen.

Ansættelse eller anvendelse af lokalt ansatte skal forinden godkendes af Operationsstaben i Værnsfælles Forsvarskommando, som er ansvarlig for planlægning og indsættelse af styrkebidrag.

I det tilfælde, hvor danske styrker får stillet lokalt ansatte tolke til rådighed via tredjepart, herunder enten militær samarbejdspartner eller privat firma, skal en sådan ordning forinden også godkendes af Værnsfælles Forsvarskommando.

3.1. Tilvejebringelse af tolkekapacitet.

- Som udgangspunkt anvendes danske sprogofficerer til støtte for indsættelse af danske styrker i internationale operationer.
- I de tilfælde, hvor Forsvarets egen tolkekapacitet ikke er tilstrækkelig, eller hvor der f.eks. er behov for en særlig kulturel baggrund, søges tolkekapacitet tilvejebragt ved rekruttering, ansættelse og uddannelse af danske statsborgere/personer bosiddende i Danmark.
- Alternativt tilvejebringes kapacitet ved indgåelse af aftale med en militær eller anden samarbejdspartner om anvendelse af samarbejdspartnerens egne tolke, eller lignende løsning, hvor der ikke er tale om lokale tolke.
- Lokalt ansatte tolke anvendes kun, såfremt der ikke umiddelbart er anden tolkekapacitet til rådighed. I sådanne tilfælde kan tilvejebringelse af lokalt ansatte tolke ske via privat firma, militær/anden samarbejdspartner eller ved direkte ansættelse. En sådan ordning skal forinden indgåelse af kontrakt/aftale koordineres med Forsvarsministeriet og godkendes af Værnsfælles Forsvarskommando.
 - Særligt for kampoperationer/højintensitetsoperationer, herunder operationer, hvor tolkene eksponeres i forhold til lokalbefolkningen, må der ikke anvendes tolke med nær tilknytning til det lokalområde, hvor de danske styrker måtte operere.

Lokalområdet vurderes i forhold til den givne situation, herunder aktuelle geografiske, kulturelle, etniske og religiøse forhold m.v. Typisk vil det indebære, at tolkene som minimum skal komme fra et andet distrikt, hvor befolkningen ikke har noget nært tilknytningsforhold til operationsområdet, og hvor oprørsgrupper fra operationsområdet ikke er til stede. De pågældende tolke må heller ikke personligt have nær tilknytning til operationsområdet.

Den optimale løsning vil ofte være, at tolkene rekrutteres uden for det land, hvor indsættelsen finder sted, såfremt dette er muligt.

Hvad enten tilvejebringelse af lokalt ansatte tolke foregår via privat firma/militær samarbejdspartner eller ved direkte ansættelse, skal Forsvaret sikre, at eventuelt lokalt ansatte tolke, som dansk personel samarbejder med, ikke har nær tilknytning til det område, hvor de danske styrker måtte operere, jf. ovenstående.

I det tilfælde, hvor Forsvaret gør brug af lokalt ansatte tolke, henvises til de tiltag, der er anført i afsnit 3.2.

- I forbindelse med kapacitetsopbygningsopgaver kan der anvendes tolke/oversættere fra de pågældende enheder, der trænes, såfremt en sådan kapacitet er til rådighed.

I forbindelse med kapacitetsopbygningsopgaver, humanitære indsættelser og andre lavintensitetsoperationer, kan der endvidere – hvis der ikke er andre muligheder – anvendes tolke fra lokalområdet, såfremt sikkerhedssituationen i området ikke vurderes at tale imod dette. Såfremt sikkerhedssituationen er ustabil, må der ikke anvendes tolke med nær tilknytning til det lokalområde, hvor de danske styrker måtte operere.

3.2. Tiltag for sikring af eventuelt lokalt ansatte tolke.

I det tilfælde, hvor danske enheder, jf. ovenstående, gør brug af lokalt ansatte tolke, skal Forsvaret løbende iværksætte og evaluere tiltag med henblik på bedst muligt at varetage lokalt ansatte tolkes sikkerhed, herunder:

- Løbende vurdere og evaluere ændringer i trusselsbilledet og konsekvenser heraf for lokalt ansatte tolkes sikkerhed.
- Vurdere behov for og iværksætte anvendelse af ansigtsmaske; særligt i operationer og særlige situationer, hvor tolke eksponeres over for lokalbefolkningen.
- Overveje at lade tolke anvende beklædningsgenstande magen til danske soldaters (afhængig af den konkrete situation kan det også være en fordel at sørge for en klar adskillelse mellem danske styrker og lokalt ansatte tolke).
- Hvis muligt sikre hyppig jobrotation m.h.p. at undgå, at en lokalt ansat tolk gennem længere tid eksponeres for det samme lokalmiljø (kan i visse situationer vise sig vanskeligt at opfylde som følge af de operative vilkår).
- Iværksætte forbud mod at danske soldater gør billeder, der viser lokalt ansatte, tilgængelige på sociale medier.
- Sikre at umaskerede tolke ikke eksponeres i medier.
- Anvendelse af alias.

- Fortrolig håndtering af persondata, jf. pkt. 4.
- Gennemføre tiltrædelsessamtale med henblik på at sikre, at tolken har kendskab til rammer og vilkår for arbejdet.
- Gennemføre sikkerhedsbriefing (bl.a. i relation til tolkens egen sikkerhed under job og i eventuel leave perioder).
- Gennemføre fratrædelsessamtale med afsluttende sikkerhedsbriefing (bl.a. i relation til tolkens egen sikkerhed efter afsluttet tjeneste).

3.3. Anvendelse af andre former for lokalt ansatte.

Forsvaret har i forbindelse med de seneste års internationale operationer kun i mindre omfang gjort direkte brug af lokalt ansatte udover tolke. Dette skyldes først og fremmest, at Forsvarets styrkebidrag almindeligvis indgår i en multinational ramme, hvor det oftest er de større bidragydende nationer, der tilvejebringer og er ansvarlig for "life support" i form af forplejning, indkvartering, rengøring, tøjvask m.m. Funktioner, der traditionelt tilvejebringes på baggrund af bilaterale kontrakter/aftaler med internationale firmaer, der har specialiseret sig i levering af netop denne type serviceydelser til væbnede styrker i konfliktområder. Det er forventningen, at dette forhold også vil være gældende i forhold til fremtidige internationale engagementer.

Det skal understreges, at principperne og overvejelserne bag de ovenfor beskrevne retningslinjer, der vedrører anvendelse af tolke, i udgangspunktet tillige finder anvendelse i det omfang, danske styrker måtte anvende/ansætte andre kategorier af lokalt ansatte.

I forbindelse med etablering af lejrfaciliteter og løsning af projekter forbundet med opbygning af civilt relaterede kapaciteter har danske styrker i forskellige sammenhænge haft et samarbejde med bl.a. lokale entreprenørvirksomheder af kortere varighed. Samarbejde af denne karakter må antages også at kunne blive aktuelt i fremtiden, men anses ikke at være omfattet af retningslinjer for danske styrkers ansættelse eller anvendelse af lokalt ansatte. Baggrunden herfor er, at der som udgangspunkt ikke er tale om en længerevarende direkte samarbejdsrelation, som knytter sig specifikt til løsning af den operative opgave.

4. Registrering, journalisering og opbevaring af oplysninger på lokalt ansatte

Kravet om registrering gælder i udgangspunktet alle tilfælde, hvor danske styrker eller dansk militært personel ansætter eller anvender lokal arbejdskraft. Det er således alle former for ansættelse eller anvendelse af lokalt ansatte, der er omfattet af kravet om registrering.

Operationsstaben i Værnsfælles Forsvarskommando er ansvarlig for, at der i overensstemmelse med gældende regler oprettes og til stadighed føres et opdateret arkiv indeholdende relevante oplysninger på lokalt ansatte, som måtte bistå danske styrker.

Kravene til registrering af oplysninger om lokalt ansatte vil i hvert tilfælde fremgå af Forsvarets direktiver for en given operation.

I forhold til registrering af oplysninger på lokalt ansatte, herunder omfang og karakter, skal danske styrker søge at indsamle de oplysninger, der muliggør en entydig identificering af en pågældende person – eksempelvis kombinationen af navn, identifikationsnummer, bopæl og billedmateriale. Oplysninger om etnisk baggrund må ikke behandles, med mindre den registrerede giver sit udtrykkelige samtykke hertil, eller der foreligger andre særlige forhold.

For hver enkelt lokalt ansat foretages desuden registrering af funktion og ansættelsesperiode.

I forbindelse med tiltrædelsessamtale, sikkerhedsbriefinger samt fratrædelsessamtale arkiveres de skriftlige samtaleformularer på de pågældendes sag.

Forud for registrering af personoplysninger skal hver enkelt lokal ansat give sit samtykke hertil. Såfremt en lokal ansat ikke ønsker at give sit samtykke skriftligt, skal dette registreres.

Arkivalier indeholdende oplysninger om danske styrkers ansættelse og/eller anvendelse af lokalt ansatte m.v., jf. ovenstående, skal i forbindelse med ophør af styrkebidrag/missioner hjemtages med henblik på opbevaring ved Operationsstaben.

ⁱ Lokalt ansatte henviser til, at det er personer ansat i missionsområdet. Personerne kommer typisk fra regionen, men ikke nødvendigvis fra lokalområdet.

ⁱⁱ Hvis det er personer, bosiddende i Danmark, men som er fra operationslandet – og som fortsat har den pågældende nationalitet, skal man sikre sig, at den pågældende ikke kan straffes i sit hjemland, f.eks. hvis vedkommende har været indkaldt til værnepligt. Dette er noget, der skal overvejes i f.m. indgåelse af de konkrete statusaftaler.